

צפונות האהבה

הרב שמואל יניב, אייר התשנ"ו

הזדמנתי לתחנה המרכזית בתל-אביב. אדם צעיר ישב לו על הרצפה, שטיח קטן היה מונח לפניו ועליו כובע קש. ההולכים והשבים הוזמנו לתרום צדקה, מתת ידם. נגשתי לקיוסק סמוך, רכשתי כריך עטוף בנייר צלופן, והגשתי לאותו צעיר. הוא סרב לקבל, וטען שהוא רוצה כסף....

אכן כן, אין (כמעט) רעבים לחם במדינתנו הטובה. זעקה של רעב לחם, עוררה בעבר, הדים חזקים, ומיד הניבה פעולה ברוכה לתיקון המעוות.

לא מעטים חיים בכל זאת, בעוני ובתנאים כלכליים ירודים, אך רבים יותר חיים בשפע כלכלי ובחסך לאנושיות, ברעב לחום, ולהשתייכות ולאהבה.

אנשים, לא מעטים, חיים היום בבדידות נוראה, בבתי דירות ענקיים. בערי ישראל, גרים גם בני אדם בתוך מדבריות של אבן. אם בעבר, היה ביתו של אדם מבצרו הנפשי והרוחני, הרי שבימינו העשירים בחומרות, הופך הבית למדברו השומם של האדם. רבים האנשים המשועממים והלא מאושרים. האושר מתפרש בימינו באופן חומרי. בית גדול, חדרי אמבטיה וג'קוזי, מכוניות החונות ליד הבית, סמנים ואלכוהול, מסיבות אסיד עד לאור הבוקר. נסיעות אבדון למזרח הרחוק, והאושר האחרון מתגלה בצורות השונות של אלימות, משחקי כוח ומעורבות של פשע.

אנו חיים בעולם של יש חומרי. האדם זקוק מאוד ליש הרוחני. אכן, כן האדם הוא יצירה לוגופסיכופיזית. הוא זקוק לדעת ולרוח, לחום ולהשתייכות, בנוסף לצרכים החומריים הבסיסיים.

החברה שלנו נתונה למשבר בתחומים רבים. אבדן המסורת בתחומי העבודה, החינוך, המשפחה, היחס למבוגר ועוד, מותירים אותנו אובדי עצות. אנו מנסים לראות כל תחום בעיניים של כדאיות כלכלית. המערכות קורסות ואנו בעקבותיהם. הכל מדברים על הפרטה, הטכניקה מתפתחת בצעדים מואצים. זמננו החופשי גדל, הנוחיות המוצעת לנו משתלטת עלינו, ואנו מתפתים לסגל לעצמנו אורח חיים פאסיבי ומבוזבז.

האופק הרוחני שלנו, הולך ומצטמצם, ואנו נזקקים ליועצים לכל ענין ולכל דבר. המנוס מהאקטיביות, מהיוזמה, מהאחריות, הופך אותנו לאסירי נוחיות ולנהנתנים. אנו מצפים לקבל ושוכחים כיצד לתת ולהעניק לאחר. השחרור מחובות וממצוות, הפך אותנו לעבדים של יצרינו ושל דחפינו. השחרור המיני, הסרת המחסומים והגדרות, ביטול העידון והאינטימיות, הצעיד רבים לאימפוטנטיות.

צרכים יסודיים של איחודיות והשתייכות, ליטוף, פירגון, חיבה, אהבה ודאגה אנושית נידחקו הצידה ופינו את הדרך לתחרותיות, לרמיסה הדדית ולאלימות.

התוצאה הולידה דורות של אנשים לא מאושרים, גם כשהם נתונים לתוך היש החומרי הרב האופף אותם.

היעדר של סיפוק, אבדן דרך, אי יכלת לאהוב, גועל נפש, דכאון, ריק קיומי, שתלטנות ואלימות, הם מנת חלקם של רבים וטובים.

אינמצא מנחם גם כאשר אנו פונים אל האומנות. המהפכה האומנותית מתבטאת בטגירת מסגרות, בהיעדר מבניות, בשחרור מחוקים מחייבים. השחרור מחוקים קבע כחוק היסוד באמנות. התוצאה..... תוהו ובוהו.

המודרני, שהשליך מאחורי גיוו את הדת ואת מסורת אבותיו, נותר תלוי באיציות שלו.... והן עמומות והוא נותר בתוך הספק: היעדר בטחון, חיים מטרה, רעיונות דיפוזיים, אבדן משמעות.

בספרו "צמנות האהבה" מציע לנו דרך. שיבה אל המקורות, המגלים שהוא לא יוכל להתקיים, אלא באמצעות ההגשמה של חיים שיש בהם חסד ורחמים, שלום ואהבה. "היעוד הנשגב בתורה הוא ליכות באהבה". "האהבה למטה (על הארץ), זה חשוב וגדול יותר מליכות בהתגלות ה', הזכייה בהתגלות היא לחוש באהבה". "והאהבה היא שיר השירים, הנשנים", וזה הכלל הגדול בתורה "ואהבת לרעך כמוך". ומכאן שזו היא להיות בגן עדן, בצל הכרובים השרויים באהבה, ושתי אהבות שלה רבי יעקב אורבך זצ"ל, שהגימטריה של שתי האהבות שווה - ה' אלהיך = 907 = ואהבת לרעך כמוך". (מתוך הקדמת המחבר).

הפעה פרקים, המבקשים להפנים בקורא את האהבה כחלק מהויתו פתק הראשון מתמקד באיש ובביתו, הפרק השני מתמקד באופיו של

האדם ובאימוץ האהבה כחלק מהשתנותו והבנייתו מחדש של האדם. ואל יאמר האדם לעצמו שזה בלתי אפשרי. האדם הוא יצירת עליון שסיסמתה היא האפשרי. אפשרי ואפשרי, והעיקר שתדרוש מעצמך להגשים מצוות עשה. דמיון את עצמך כאוהב, הפנס בך את הדמות הזאת, והגשם אותה. באפשרותו של כל אדם לעשות זאת.

בכל הקשור ברגש גדולה פעולת הסוגסטיה. האדם יכל להשפיע על עצמו להשתנות. הגוף והנפש פועלים זה על זה. היה זה גֵּה שהציע לאדם לחייך, לצחוק ואפילו בלי סיבה הנראית לעין. החיוך כשלעצמו, מפעיל את מערכת העצבים האוטונומית, הפועלת עלינו ומותירה אותנו בתחושה טובה.

גדול המצווה ועושה, ונמצא שעשייתו תשנה אותו. אֶמִיל קואה (1857-1926), האדם שעזר למאות אלפים לעזור לעצמם, הציע לנו להפעיל את עצמנו, כדי להשתנות. חייב האדם לקבל על עצמו לאהוב את אלוהיו, לאהוב את זולתו וכבר לנהוג כך, ולא יארכו הימים ויחול בו שינוי. השינוי הזה, יוביל את האדם לתחושה של אוהב ואהוב. החשיבה היא כוח. הדימויים שיוצר האדם, הם כוח היוצר שינוי ניכר בדפוס גלי המוח שלו. יכל האדם להשפיע על עצמו וליצור שינוי בעצמו. יש בכוחו של האדם לשנות את עצמו, אם לטוב ואם לרע.

החיובי יכל להיות בעל השפעה חזקה מאוד, על האדם. השכר הצפוי לאדם מקדם את השינוי. האדם המדמיון סביבה אוהבת, בשל אהבתו אותה, יהיה מונע להשתנות ואכן הוא ישתנה לטוב.

הנסויים בחקר הלמידה מלמדים שהצפייה לטוב מקדמת את השינוי ההתנהגותי, הרבה יותר מאשר הצפייה לסבל ולעונש.

חשיבה חיובית מקדמת את הגשמתה. אל יחשוב האדם על הרע שמסביבו, אלא על הטוב, ובכך הוא יקרב את הטוב.

ספרו של הרב יניב וכבר בפרק הראשון, מלווה בהנחיות ובעצות מעשיות, כשהכס מעוגן במקורותינו. הפרק השלישי עסוק בתורת הנפש. כיצד נצא מיאוש לישועה ביצד להתמודד עם לחץ, עם מצוקות נפש וכיצד נבנה לעצמנו אישיות שתהיה מְשֻׁלֶּטת לחיות הוויה חיובית בעולמו הנפלא של בורא עולם.

החייבי, ו"בחרת בחיים", מציע הרב יניב לאדם לבנות לעצמו עולם של תוסעות. "ובחרת בחיים, למען תחיה אתה וזרעך" (דברים, ל', יט'). החיי

הם הטוב. האלוקים נתן לאדם את החיים, כדי להעניק לו את הזכות להגשים תכלית ולהיות מאושר. האדם שנברא הוכנס מיד לגן עדן. האדם לא נברא בגן עדן, אלא הוכנס אליו משגורש ממנו, מחוברו, באמצעות בחירתו הנכונה, ולשוב ולזכות בטובה שהעניק לו בורא עולם, ובמיוחד שהמפתח לגן עדן מצוי בידיו ובליבו של האדם עצמו....המפתח לכל הטוב הוא באהבה.